

Verksamhetsrapport 2022

Det goda åldrandet

Rapporten omfattar perioden: 2022-06-01 till 2023-05-31



**ÖSTRA
GÖINGE**

Innehåll

Sammanfattning	4	
Inledning	5	
Rapport - omfattning		5
Omvärld - påverkan	5	
Befolkningsutveckling		5
Bostäder		6
Kompetensförsörjning		6
Nationella påverkansfaktorer		6
Från föregående analys	7	
Bostäder		7
Välfärdsteknik		8
Bred informations- och utbildningsinsats – framtidens äldreomsorg		8
Förebyggande arbete med äldre		8
Hälsosamt åldrande		8
Hemtjänst		9
Den goda måltiden		9
Utvecklingsområden		9
Fördjupningsområden		10
Bibehålla höga siffror		10
Kompetensförsörjning		10
Hur förvaltningen lever upp till uppdraget	11	
Mål- och resultatplan 2020 - 2023		11
Det goda åldrandet		11
Fallskador – övergripande kommentarer		12
Invånare 65+ utan hemtjänst eller särskild boendeform – övergripande kommentarer		12
Förebyggande arbete och hälsosamt åldrande		13
Mötesplatser		13
Preventiva hembesök		14
Seniorkurser		14
Anhörigstöd		15
Individens behov i centrum - IBIC		15
Kommunal hälso- och sjukvård		15
Teamarbete		15
Äldreomsorgen		16
Kompetensförsörjning		16

Uppföljning av externa och interna utförare		16
Upplevd kvalitet	17	
Hemtjänst		17
Utvecklingsområden		19
Särskilt boende		20
Utvecklingsområden		22
Förvaltningen rekommenderar	23	

Sammanfattning

Antalet personer som är över 65 år kommer vara relativt oförändrad fram till 2030. Däremot beräknas antal personer som är över 80 år att öka med knappt 300 fram till 2030. Detta betyder att andelen av de äldsta förväntas öka vilket innebär att antal personer som är i behov av stöd från kommunen i form av hemtjänst, särskilt boende, hjälpmedel, bostadsanpassning och hälso- och sjukvård sannolikt kommer att öka.

Verksamheten har fortsatt stor personalomsättning. Dels på grund av pensionsavgångar, men även av personer som väljer att säga upp sig. Det är betydande svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens inom samtliga professioner vilket innebär att vi ofta har vakanta tjänster i väntan på att kunna anställa. För att motverka detta håller Hälsa och omsorg på att ta fram ett nytt introduktionsmaterial och årshjul riktat till chefer. Även en kompetensförsörjningsplan håller på att tas fram.

Äldreomsorgslyftet har pågått sedan 2020 och fortsätter även 2023. Äldreomsorgslyftet syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde, undersköterska eller specialistundersköterska på betald arbetstid. Under 2022 blev nio personer färdigutbildade undersköterskor. Ytterligare tio är under utbildning varav två till specialistundersköterska.

Under 2022 har aktiviteten på mötesplatserna och seniorkurserna kommit igång efter pandemin. Från hösten 2022 har sex mötesplatser varit öppna och i april 2023 öppnade även den sjunde. En ny omgång av seniorkursen "Senior sport School" har hållits. Det startades även en ny seniorkurs "After work" som riktar sig till de som är i pensionsåldern med fokus på omställningen till pension och vad man behöver tänka på gällande hälsan och sin boendesituation. Det innebär att Hälsa och omsorg nu har breddat informationen kring det förebyggande arbetet från strax innan pensionsåldern och uppåt.

Hemtjänsten har under 2022 infört arbetsmodellen "*Grupper i gruppen*" för att öka kontinuitet och kvalitet till varje kund. Arbetsmodellen går ut på att ett mindre antal personal gemensamt har ansvar och schemaläggs för ett mindre antal kunder. Även om det är tidigt att utvärdera arbetsmodellen så kan verksamheten se tecken på att det har gett effekt både i kontinuitet för kund och i minskad stress i hemtjänstgrupperna. Arbetet pågår även med att stärka och kvalitetssäkra teamsamverkan i hemtjänsten, för att på bästa sätt tillgodose varje enskild kunds individuella behov.

Silvia-certifiering av Skogsbrynet blev klar i juni 2023 och är nu kommunens demenscentrum. Certifieringsprocessen innebär en stor utbildningssatsning inom demensvård för all personal som kommer röra sig i lokalerna, från vaktmästare till undersköterskor och enhetschefer. Östra Göinge kan nu stoltsera med att vara en av sex kommuner i Skåne som har Silvia-certifiering.

Inledning

Verksamhetsrapporten är en beskrivning av arbetet för att leva upp till de krav och förväntningar som ställs på verksamheten genom politiska prioriteringar, lagstiftning och andra krav. Även förmågan att leva upp till förväntningar och krav från invånare, företagare och besökare i kommunen följs upp. Med hjälp av rapporten skapas:

- En transparens av hur väl kommunen lever upp till ställda krav
- Ett lärande och en utveckling
- Ett underlag för framtida prioriteringar

Utöver gruppen förtroendevalda, riktar sig verksamhetsrapporten också till invånare i Östra Göinge och till Hälsa och omsorgs egen personal.

Rapport - omfattning

Rapporten inleds med ett kapitel om omvärld – påverkan. Därefter redovisas en uppföljning av kommunstyrelsens synpunkter på föregående verksamhetsrapport och därefter verksamhetens arbetsinsatser för att leva upp till de politiska målen i mål- och resultatplanen 2020 - 2023 för området ”Det goda åldrandet”. Sist redovisas upplevd kvalitet för 2023.

Utgångspunkter är:

- Bra bostäder
- Gemenskap
- Anhöriga
- Självbestämmande
- Digitalisering
- Kompetens - Viktiga jobb

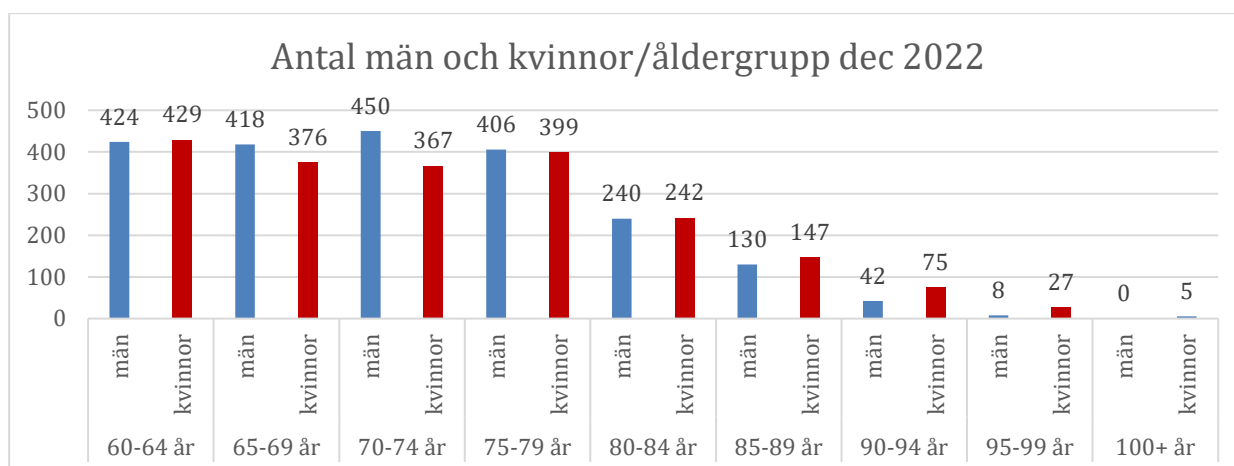
Omvärld - påverkan

Befolkningsutveckling

De senaste 50 åren har antalet personer 60 år och äldre ökat med 65 procent nationellt sett. Det kan jämföras med ökningen för hela folkmängden som varit knappt 30 procent. Den grupp som har ökat allra mest procentuellt är de som är 90 år och äldre¹. De är mer än dubbelt så många idag som de var för 50 år sedan. Det här är en utveckling som beräknas fortsätta i framtiden och det är en liknande utveckling i många andra länder.

I Östra Göinge beräknas antalet personer som är 65 år eller äldre (3 332 personer december 2022) att vara relativt oförändrat fram till år 2030. Gruppen 65–79 år förväntas minska med ca 300 personer, medan gruppen 80 år och äldre beräknas öka med knappt 300 personer. Utvecklingen visar även att personer i arbetsför ålder förväntas minska med ca 130 personer vilket leder till minskade skatteintäkter och arbetskraft. När antalet personer 80 år och äldre ökar, förväntas även antal personer som är i behov av stöd från kommunen i form av hemtjänst, särskilt boende, hjälpmedel, bostadsanpassning och hälso- och sjukvård öka. Det blir en utmaning att möta de framtida behoven i befintlig verksamhet.

¹ 2022 är antalet 90+ runt 160 i Östra Göinge och beräknas öka till drygt 200 år 2030



Källa: <https://www.statistikdatabasen.scb.se>

Bostäder

Som beskrevs i förra verksamhetsrapporten bor många äldre i bostäder som inte är anpassade för målgruppen, vilket bland annat kan leda till ett ökat behov av bostadsanpassning. Den pågående byggnationen av bostäder på flera håll i kommunen ökar tillgången till tillgängliga bostäder. Detta är en förutsättning för att äldre ska kunna byta bostad.

Kompetensförsörjning

Verksamheten har en stor personalomsättning. Dels på grund av pensionsavgångar, men även personer som väljer att säga upp sig. Det är betydande svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens inom samtliga professioner vilket innebär att tjänster ofta är vakanta i väntan på att anställa. En orsak är att det är för få utbildningsplatser till vissa yrken vilket gör att det blir hög konkurrens om de få som examineras. Det gäller främst arbetsterapeuter och fysioterapeuter men det är även svårt att rekrytera sjuksköterskor, socionomer och undersköterskor. Då fast omsorgskontakt innebär krav på undersköterskekompetens är det också av vikt att de som redan är anställda har/får relevant kompetens.

Äldreomsorgslyftet syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde, undersköterska eller specialistundersköterska på betald arbetstid. Under 2022 blev nio stycken färdigutbildade undersköterskor. Ytterligare tio är under utbildning varav två till specialistundersköterska. Äldreomsorgslyftet har pågått sedan 2020 och fortsätter även 2023.

Nationella påverkansfaktorer

Efter pandemin har det riktats stort fokus på Hälsa och omsorgs olika verksamheter. Många nya lagar, föreskrifter, utredningar och uppdrag har beslutats av regeringen och Socialstyrelsen. Exempelvis:

- Föreskrift och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt SoL och LSS. Trädde i kraft 2022-11-01
- Sammanhållen dokumentation för vård- och omsorgsgivare. Trädde i kraft 2023-01-01
- Fast omsorgskontakt. Ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänstinsatser genomförs. Trädde i kraft 2022-07-01. Från 2023-07-01 ska den som utses till fast omsorgskontakt vara undersköterska.
- Skyddad yrkestitel för undersköterskor. Trädde i kraft 2023-07-01
- God och nära vård. Ett övergripande mål för omställning inom hälso- och sjukvård.

- Ny socialtjänstlag med fokus på förebyggande insatser, bedrivs evidensbaserat samt möjlighet att ge insatser utan föregående behovsprövning. Utredning pågår.
- Äldreomsorgslag. Ska komplettera SoL. Förebyggande perspektiv, hälsofrämjande, tillgänglig, höja delaktigheten. Förbättra för anhöriga. Ute på remiss.
- Lag om egenvård. Trädde i kraft 2023-01-01
- Uppdrag kring nationella riktlinjer på området rehabilitering, habilitering och hjälpmedel
- Uppdrag att införa nationella kompetenscentrum inom bla äldreomsorg
- Uppdrag att stärka anhörigperspektivet genom stöd till kommunerna för ett mer likvärdigt och individanpassat stöd till anhöriga
- Uppdrag om översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag.
- EU-direktivet gällande 11 timmars dygnsvila.
- Samsjuklighetsutredning

Ovanstående är endast ett axplock av de beslut och uppdrag som påverkar eller kommer att påverka verksamheten inom Hälsa och omsorg på olika sätt och i olika grad. Exempelvis är EU-direktivet gällande 11 timmars dygnsvila en stor utmaning för de enheter som har dygnet runt verksamhet då det ställer nya krav på personalplanering och schemaläggning. Omställningen till god och nära vård ställer stora krav på samverkan med vårdcentraler och slutenvården vilket gör att Hälsa och omsorg inte kan påverka utvecklingen på samma sätt som i det interna utvecklingsarbetet.

Från föregående analys

I den politiska analysen av verksamhetsrapport Det goda åldrande 2021, finns ett antal områden som politiken särskilt vill lyfta fram som fördjupningsområde.

Bostäder

I sin analys av verksamhetsrapporten ställer kommunstyrelsen sig frågan om vi hittills har varit tillräckligt tydliga ut mot allmänheten med vikten av att anpassa sin bostad för framtida behov eller om vi kan göra mer? Informationen mot medborgare måste också komma i rätt tid. Kommunstyrelsen ser en möjlighet i att förberedande insatser skulle kunna göras även till en målgrupp med lägre ålder än vad som är fallet idag.

Östra Göinge kommun erbjuder preventiva hembesök till de som under året fyller 77 år. Vid besöket pratar man bland annat om vikten av att tänka kring sitt boende några år framåt och om man får sämre rörelseförmåga. Som exempel betonas vikten av att ställa sig i bostadskö för att samla poäng i god tid.

Seniorkursen After Work riktar sig till personer som är 62-64 år och genomfördes första gången under hösten 2022, där ett av temana var boende. Vid detta tillfälle deltog bland annat mäklare och representant från Göingehem. Även i kursen digital Göing deltar Göingehem vid ett tillfälle.

Att erbjuda medborgare i lägre åldersgrupper hembesök bedöms inte som aktuellt. Erfarenhet av att erbjuda 75-åringar är att många känner sig för pigga/unga/inte i behov av våra insatser/information och därför avbokar dessa möten. Även en del av 77-åringarna avbokar av samma anledning. Erfarenheterna från både After Work och hembesöken är att en del tänker att de själva ska anpassa sitt boende men att man ”får ta det när det kommer”. De flesta upplever också att man vill bo kvar i sitt boende så länge det går och att exempelvis problem med tvättstuga i källaren inte är tillräckligt för att söka ett annat boende.

Det finns flera orsaker till att äldre väljer att bo kvar i sin bostad trots att det blir problem när ålderskrämporna kommer. Äldre känner sig oftast trygga i den omgivningen där man har levt stora delar av sitt liv, man känner grannar och omgivningen. Den ekonomiska aspekten väger även tungt då det nuvarande boendet ofta har billig månadskostnad då lånen är avbetalade. Nyare bostäder ger då i förhållande en dyr månadskostnad².

Välfärdsteknik

I verksamhetsområdets framtagna strategi för e-hälsa finns beslut om ”digitalt först”. Kommunstyrelsen förutsätter att man från förvaltningens håll är drivande i att ta tag i nämnda utmaningar samt att verksamheten utifrån sina omvärldsspaningar jobbar aktivt med hur verksamheten kan förbättras.

Förvaltningen arbetar för en hållbar organisation och struktur kopplat till digitalisering. En övergripande tjänst som digitaliseringsstrateg har inrättats och förvaltningen deltar i Unikoms samverkansforum för digital utveckling.

Bred informations- och utbildningsinsats – framtidens äldreomsorg

Kommunstyrelsen efterfrågar utbildningsinsatser för såväl förvaltning som politik, i syfte att kompetensutvecklas och att omvärldsspana kring framtidens äldreomsorg.

Hälsa och omsorg kan under hösten 2023 påbörja utbildningsinsatser för förvaltning och politik inom de områden som efterfrågas.

Förebyggande arbete med äldre

Kommunstyrelsen poängterar vikten av det egna ansvaret och att individen själv har och ska ha ansvar för att tänka på sin egen framtid. Information ska komma från kommunen i tid men utan att kommunen blir en förmyndare som talar om hur varje individ bör leva sitt liv. Det ansvaret måste ligga på individen själv.

Hälsa och omsorg arbetar kontinuerligt med att hitta nya vägar för att arbeta förebyggande med äldre. Under 2022/2023 har det varit många 77-åringar som har tagit emot preventivt hembesök. Det har även anordnats seniorkurs ”Senior sport School” som fokuserar på vikten av och det egna ansvaret att leva hälsosamt för att förebygga framtida funktionsnedsättningar. En ny seniorkurs har startats ”After work” som riktar sig till de som är i pensionsåldern där fokus är omställningen till pension och vad man behöver tänka på gällande hälsan och sin boendesituation. Även vid kursen digital Göing är det fokus på hälsa och boende. Det innebär att Hälsa och omsorg nu har breddat informationen kring det förebyggande arbetet från strax innan pensionsåldern och uppåt. De som är svåra att nå är de som inte vill ha kontakt eller vara med i aktiviteter som Hälsa och omsorg erbjuder.

Hälsosamt åldrande

Kommunstyrelsen vill vara tydlig med att det inte är kommunens ansvar att ha svaret på existentiella frågor. Kommunstyrelsen ställer därför frågan hur verksamheten skulle kunna koppla in civilsamhället, till exempel kyrkan, för en samverkan av det här slaget?

Likaså ser kommunstyrelsen att frivilligverksamheten är en viktig faktor och samverkanspartner när det gäller ofrivillig ensamhet. I vilka forum träffas hemtjänsten och frivilligverksamheten?

² [Framtidens äldreboende | SKR](#)

Har frivilligverksamheten och hemtjänsten gemensamma träffar för att tydliggöra hur de skulle kunna nyttja varandra?

Under hösten 2023 kommer det att erbjudas hälsosamtal till personer 85+ där en del i det samtalet rör hur man upplever ensamhet. Detta ger en möjlighet att kartlägga hur våra äldre upplever den existentiella och ofrivilliga ensamheten. Vid hälsosamtalen informeras även om kommunens aktiviteter samt lämnas information och kontaktuppgifter om vart man kan vända sig för att få samtalsstöd.

Samverkan/samordning av personer som anmält sig som frivilliga inom Hälsa och omsorg sker genom äldrepedagog och seniorlots i vår förebyggande verksamhet. De kommer under hösten att ha träffar med hemtjänstgrupperna för dialog och samverkan.

Hemtjänst

Vid nästa analysomgång önskar kommunstyrelsens resultatutskott ha ett besök av representant från verksamheten för att prata om genomlysningen av hemtjänstmodellen.

Verksamheten ser positivt på en dialog kring genomlysningen av den nya hemtjänstmodellen.

Den goda måltiden

... Kommunstyrelsen vill poängtera att det som önskas är en redovisning utifrån hur Östra Göinges medborgare har det, oavsett om de återfinns i kommunal regi eller hos privata utförare.

Solglimman är ett särskilt boende som ligger i kommunen, men är inte ett boende där kommunen förfogar över platserna. Solglimman säljer platser till kommuner i Skåne, Halland samt Kronoberg och det är endast ett fåtal av platserna som är belagda med personer från Östra Göinge. Vid köpt placering görs endast individuppföljningar av biståndshandläggare.

Utvecklingsområden

I den politiska analysen av verksamhetsrapport Det goda åldrandet 2021 ställer kommunstyrelsen sig frågande till två utvecklingsområden och vill också lyfta fram två områden som fördjupningsområde.

Kommunstyrelsen finner det underligt att möjligheterna att komma utomhus är ett utvecklingsområde eftersom en del av satsningarna på äldreboenden ligger just i skapandet av bra utomhusmiljöer. Vad är anledning till att möjligheterna att komma utomhus är ett utvecklingsområde?

57% av de boende på Skogsbrynet, som har svarat på brukarundersökningen 2022³, är nöjda med möjligheterna att komma utomhus. Med tanke på att det under tiden för mätning varit ombyggnation och därmed begränsad möjlighet till trivsamt utomhusmiljö så bedöms siffran vara relativt hög. När det gäller Västanvid som ligger på 64% 2022, så finns det förbättringspotential gällande tillgänglighet och personalens arbete med utevistelse samt inte minst utformningen av utemiljön för att stimulera sinnen.

Kommunstyrelsen frågar sig även varför möjlighet att träffa läkare vid behov ligger som ett utvecklingsarbete, när det har satsats på ett mobilt team för att kunna möta just det behovet

³ [Öppna jämförelser – Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? - Socialstyrelsen](#)

Då det framkom låga siffror i mätningen ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen” blir det ett prioriterat område att titta vidare på. Den kommunala hälso- och sjukvården delar inte bilden som mätningen visar, men då även IVOs granskning ger kritik på området kommer en inventering att göras för att få en bild av hur det faktiskt ser ut. Årets brukarundersökning visar dock på en ökad nöjdhet⁴.

Fördjupningsområden

I den politiska analysen av verksamhetsrapport Det goda åldrandet 2021 lyfter kommunstyrelsen två fördjupningsområden.

Bibehålla höga siffror

Kommunstyrelsen uppmanar verksamheten att säkerställa att vi bibehåller våra höga siffror eftersom dessa fungerar som ett kvalitetsmått. Detta bör vara ett viktigt mål även vid implementering av den nya hemtjänstmodellen, så att vi inte tappar i kvalitet bara för att arbetssättet förändras. Tvärtom måste målet vara att bli ännu bättre

Hälsa och omsorgs bedömning är att den nya hemtjänstmodellen i förlängningen kommer att leda till ökad kontinuitet, delaktighet och kvalitet.

Kompetensförsörjning

Hälsa och omsorg har en hög personalomsättning. Dels på grund av pensionsavgångar men även för att medarbetare väljer att säga upp sig. Kommunstyrelsen ställer sig frågan vad anledningarna är till uppsägningar inom verksamheten? Vad är det som gör att medarbetare säger upp sig och hur kan vi vända eller förändra den trenden?

Några av förklaringar till att personal slutar är konkurrens med andra arbetsgivare. Anställning hos ny arbetsgivare leder ofta till högre lön och andra förmåner. I genomförd enkät riktad till enhetschefer framkommer att man slutar på grund av otydligt uppdrag, för stort uppdrag, för lite stöd, bristande introduktion och känsla av att inte kunna påverka.

Hälsa och omsorg håller på att ta fram ett nytt introduktionsmaterial och årshjul riktad till chefer. Detta för att tydliggöra förväntningarna på enhetschefen samt för att de ska få en bra introduktion. Även en kompetensförsörjningsplan håller på att tas fram.

⁴ [Öppna jämförelser – Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? - Socialstyrelsen](#)

Hur förvaltningen lever upp till uppdraget

I detta kapitel redovisas resultat från bland annat fallskador och antal invånare 65+ utan insatser från äldreomsorgen.

Mål- och resultatplan 2020 - 2023

VO - Mål	
År 2023 ska äldre Göingebor kunna leva ett aktivt liv och åldras med fortsatt deltagande i samhället	Strategier Det goda åldrandet
Fler personer ska vara självständiga i sitt dagliga liv med inga, eller så få insatser som möjligt.	Strategier Det goda åldrandet
År 2023 upplever chefer och medarbetare att Östra Göinge kommun är en konkurrenskraftig arbetsgivare	Förvaltningens mål

Politiska prioriteringar

Mål: År 2023 ska äldre Göingebor kunna leva ett aktivt liv och åldras med fortsatt deltagande i samhället

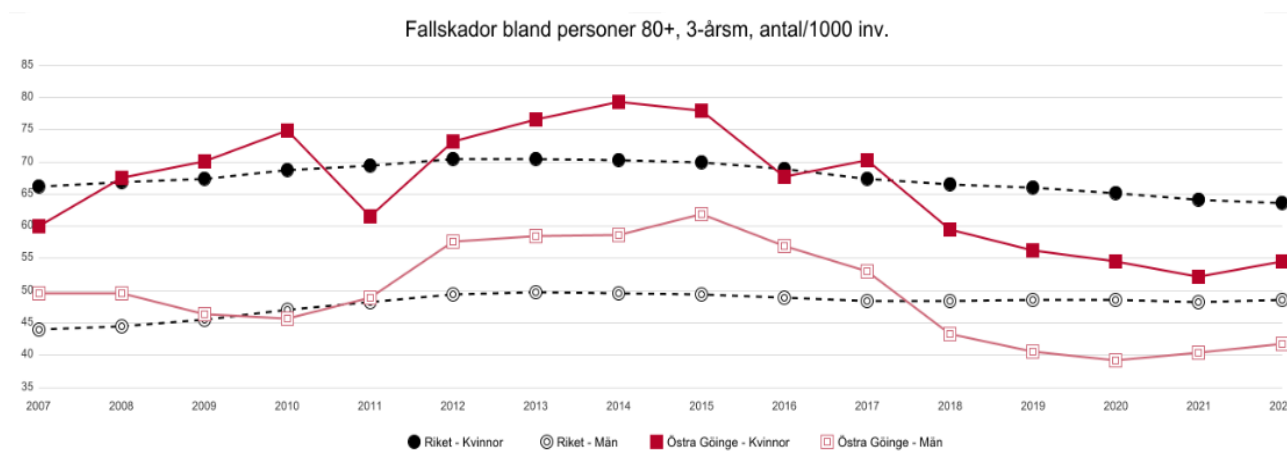
Resultatindikatorer

Fallskador bland personer 80+ (antal per 1000 invånare, sjukhusbesök) Målnivå 2023 - 60.
Invånare 65+ utan hemtjänst eller särskilt boende form. Målnivå 2023 - 88

Det goda åldrandet

Verksamhetsmål			
År 2023 ska äldre Göingebor kunna leva ett aktivt liv och åldras med fortsatt deltagande i samhället	Strategier Det goda åldrandet		
Resultatindikator	Resultat 2021	Resultat 2022	Målnivå politik 2023
Fallskador bland personer 80+ (antal per 1000 invånare, sjukhusbesök)	48	49	60
Invånare 65+ utan hemtjänst eller särskilt boende form	89,6 %	89,9	88%

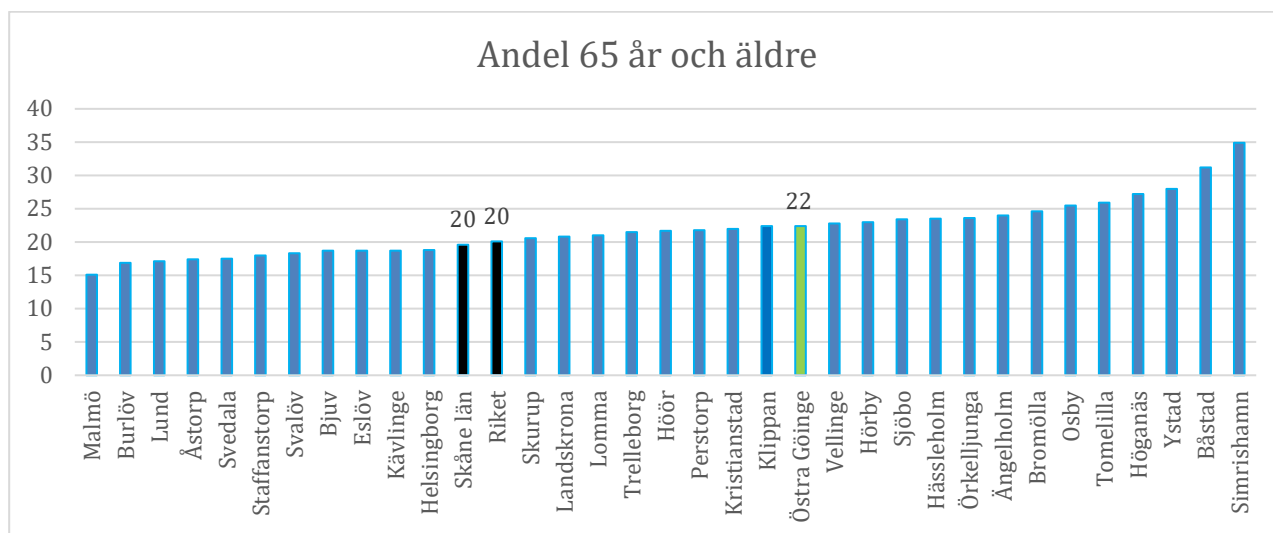
Fallskador – övergripande kommentarer



Källa: Kolada Socialstyrelsen Patientregistret. Antal personer som vårdats i slutenvård pga. fallskador per 1000 invånare 80 år. Avser endast personer vårdades inom slutenvård på grund av fall, d.v.s. som blivit in- och utskrivna från sjukhus.

Resultatet visar att antalet fallskador (per tusen invånare) som resulterar i slutenvård för personer 80 år eller äldre legat på en stabil nivå sedan 2019. Statistiken visar även att Östra Göinge ligger lågt i förhållande till rikssnittet för både kvinnor och män. Fallstatistik för åldersgruppen 65 - 79 är ännu inte publicerad i Kolada⁵.

Östra Göinge har en något högre andel medborgare som är 65 år eller äldre än vad snittet för Skåne län och riket har.



Källa: Kommun och landstingsdatabasen, Kolada

Tabellen nedan visar att andelen invånare som är 65+ som inte har hemtjänst eller särskild boendeform sedan 2018 ökat år från år och ligger 2022 på 89,9%. En analys av statistiken visar även att det totala antalet personer 65+ under perioden 2018-2022 ökat med 53 personer. Detta samtidigt som antal personer 65+ som har stöd i form av särskilt boende eller hemtjänst har minskat med 34 personer under samma period.

⁵ Källa: Kommun och landstingsdatabasen, Kolada

	2018	2019	2020	2021	2022
65+ i särskild boendeform, andel (%)	4,5	4,3	3,9	4,0	3,9
65+ med hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	6,9	6,9	7,0	6,4	6,2
65+ i särskild boendeform eller med hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	11,3	11,2	11,0	10,4	10,1
Invånare 65+ utan hemtjänst i ordinärt boende eller särskild boendeform, andel (%)	88,7	88,8	89,0	89,6	89,9
Invånare 65+, antal	3279	3292	3297	3350	3332

Nyckeltalen i Kolada är formade så att det är invånare 65+ med hemtjänst eller särskild boendeform som redovisas men resultatindikatorn i mål och resultatplanen är uttryckt som invånare 65+ utan hemtjänst eller särskild boendeform

Invånare 65+ utan hemtjänst i ordinärt boende eller särskild boendeform, andel (%)	2018	2019	2020	2021	2022
Kvinnor	85,4	85,7	85,8	86,6	87,3
Män	92	91,9	92,3	92,5	92,4

Förebyggande arbete och hälsosamt åldrande

Aktiviteterna inom hälsosamt åldrande (förebyggande verksamhet) utgår från den evidens som finns. Fokus ligger på att få en blandning av aktiviteter som stärker både fysisk, psykisk och social hälsa.

Under 2022 har aktiviteten på mötesplatserna och seniorkurserna kommit igång efter pandemin. De digitala mötesforumen har avvecklats då det inte längre finns efterfrågan.

Antalet frivilliga har sakta ökat igen. Introduktion för de som vill engagera sig erbjuds varje år och i januari 2023 var det ovanligt många på introduktionen, 12 stycken. Efter seniorkurserna ”After work” och ”Senior Sport School” har flera av deltagarna anmält intresse som frivillig, vilket är mycket positivt.

Mötesplatser

Nyckeltal öppen verksamhet äldreomsorg	2019	2020	2021	2022
Frivilligverksamhet				
antal öppna mötesplatser för äldre	7	7	5	6
antal frivilliga vid mötesplatserna	97		57	77
antal aktivitetstillfällen	350	87	66	266
antal besök	9646	2437	1391	5480
varav kvinnor	6375	1608	901	3737
varav män	3271	829	490	1734

Statistiken utgår från kalenderår, därav är de redovisade siffrorna för 2022.

Från hösten 2022 har sex mötesplatser varit öppna och i april 2023 öppnade även den sjunde. Under våren 2022 kvarstod begränsat deltagarantal på grund av fortsatt smittspridning och för att undvika trängsel.

De olika mötesplatserna har aktiviteter från en gång i månaden till fyra gånger per vecka. Det är olika aktiviteter som erbjuds på de olika mötesplatserna, utifrån deltagarnas önskemål och örk. Exempel på aktiviteter som är gemensamt för många av mötesplatserna är musikunderhållning, sittgympa/balansgympa, bingo och andakter (på de mötesplatser som drivs av Svenska kyrkan). På samtliga mötesplatser har även samvaro kring fikaborden en central plats.

Det var efterlängtat när mötesplatserna kunde öppna på Skogsbrynet igen efter ombyggnationen. Under våren 2023 kom det fler än väntat till träffarna så det är tydligt att det finns ett behov.

När mötesplatserna för seniorer kom i gång sjönk efterfrågan på den digitala mötesplatsen och beslut togs därför att avveckla den.

Preventiva hembesök

Under 2022 har 72% av kommunens 77-åringar tackat ja till erbjudande om hembesök eller information via telefon, vilket i antal innebär 125 personer. Att så stor andel tar emot preventiva hembesök är värdefullt för det förebyggande arbetet. Det är ett bra koncept för att få ut information om vad den enskilde behöver tänka på inför framtiden och för verksamheten att få ut information om vilka insatser kommunen har och vad den enskilde själv behöver ta ansvar för.

Hembesök kan vara ett första steg i relationsskapande med den äldre. Det har visat sig att även telefonsamtal har gett effekt. Detta då äldre, oavsett form för de preventiva samtalen, gjort att äldre reflekterat över sin boendesituation efter dessa samtal. Personal inom förebyggande verksamhet blir även uppringda, av äldre de har besökt, när de är i behov av ytterligare information eller hjälp. Detta kan ske flera år efter att det preventiva samtalet genomförts, vilket är en tydlig indikator på att de fyller sitt syfte.

Seniorkurser

I beredningen "Det goda åldrandet" kom det fram en del tankar och åsikter som Hälsa och omsorg tog med sig för att utveckla arbetet med seniorkurser.

Under hösten 2022 provade Hälsa och omsorg ett nytt koncept, "After work" som riktade sig till de som närmar sig pensionsåldern. Alla kommuninvånare födda 1958-1960 bjöds in och 45 personer anmälde sig. After work hölls vid fyra tillfällen på kvällstid. Träffarna hade olika teman; ekonomi, boende, hälsa och "Min egen tid". Syftet var dels att nå ut till en ny åldersgrupp, dels att i ett tidigt skede ge möjlighet att tänka kring viktiga frågor inför pension/att bli äldre. Varje träff innehöll föredrag av inbjuden gäst, möjlighet att ställa frågor, samvaro och enkel kvällsmat.

Utvärdering med deltagarna visade att det var mycket uppskattat att det satsades på denna åldersgrupp. Då det var tre årskullar som bjöds in gjordes bedömningen att det inte finns underlag att anordna dessa träffar varje år, utan vartannat år är tillräckligt.

I beredningen efterfrågades även en ny omgång av Senior Sport School som var mycket uppskattat när det tidigare anordnades. Under våren 2023 startades därför en ny Senior Sport School med 23 deltagare. Det är ett samarbete med RF SISU (Riksidrottsförbundets och SISU Idrottsutbildarnas regionala organisation) Skåne och Östra Göinge Kommuns kultur och fritid samt förebyggande verksamhet/hälsosamt åldrande. Senior Sport School är en 12 veckors "skola" för seniorer där man träffas två gånger per vecka. Vid vissa tillfällen är det teori och vid andra så provar man på olika idrottsaktiviteter hos föreningar i kommunen. Ämnesområden är kost där teori och matlagning kombineras, HLR, Senior power, motivation, fysisk aktivitet, hälsosamt åldrande och stress/återhämtning.

Hälsa och omsorg har under flera år haft kurser för att motverka ett digitalt utanförskap. Under 2022 hölls Ipad-kurser, en nybörjarkurs och en fortsättarkurs. Det har visat sig att det inte längre är många som är nybörjare helt från grunden, många har idag en smartphone som de kan använda på en grundnivå. För de nybörjare som hade en Android mobiltelefon blev det svårigheter att lära sig en Ipad. Hälsa och omsorg har därför beslutat att bara ha en kurs från våren 2023 och att deltagarna då har med sig sin egen mobil eller surfplatta så de lär sig utifrån den teknik de använder i sin vardag. Till våren 2023 utökades antalet inbjudna gäster till kursen. Numera är det Knislinge Vårdcentral som berättar om 1177.se, Göinge hem berättar om hur man ställer sig i bostadskö hos dem, kommunikation berättar om kommunens hemsida, biblioteket berättar om sin söktjänst Snoka och rehab-gruppen berättar om träning via appen Exorlive.

Anhörigstöd

Anhörigstöd	2018	2019	2020	2021	2022
antal deltagare i anhörigcirkel	6	6		-	6
antal anhöriga som fått avlastning i dagvård	17	14		13	12
antal anhöriga som fått avlösning i hemmet	17	24		17	13
antal anhöriga som fått avlösning i växelvård	10	9		12	7
antal anhörigvårdarkort	30	33		22	21
antal förebyggande hembesök till anhöriga	29	17		16	11
Stödsamtal med anhöriga	155	206		229	75

Anhörigcirkeln kom igång på våren 2022 efter att ha varit vilande under pandemin. Ytterligare en anhörigcirkel hölls under våren 2023.

Individens behov i centrum - IBIC

Under 2022 har myndighetsenheten arbetat med fortsatt implementering av IBIC som utredningsmodell. Under våren 2023 har det varit få handläggare i tjänst på grund av föräldraledigheter och svårighet att rekrytera. Detta har gjort att fokus har legat på grunduppdraget och utvecklingsarbetet har fått vara vilande.

Kommunal hälso- och sjukvård

Det förebyggande arbetet som sker i form av riskbedömningar och åtgärder i samband med risk för fall, undernäring och trycksår har till viss del fått stå tillbaka pga pandemin, vakanser och stor personalomsättning.

Teamarbete

Teamarbete innebär att samtliga professioner, det vill säga vårdpersonal, enhetschef, sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut, dietist, demenssjuksköterska samt i hemtjänst även biståndshandläggare, samarbetar för att på bästa sätt tillgodose varje enskild kunds individuella behov. Arbete sker genom planerade möten men även i det dagliga arbetet. Under 2022/2023 har en utvärdering gjorts av teamarbetet, som visar behov av utveckling av nuvarande arbetssätt. En ny rutin kommer att arbetas fram under hösten 2023 för att säkerställa ett kvalitativt teamarbete.

Äldreomsorgen

Hemtjänsten har under 2022 infört arbetsmodellen ”*Grupper i gruppen*” för att öka kontinuitet och kvalitet till varje kund. Arbetsmodellen går ut på att ett mindre antal personal gemensamt har ansvar och schemaläggs för ett mindre antal kunder.

Även om det är tidigt att utvärdera arbetsmodellen så kan verksamheten se tecken på att det har gett effekt både i kontinuitet för kund och i minskad stress i hemtjänstgrupperna. Mätning av kontinuiteten 2020 gav resultatet att en brukare i snitt hade 19 olika vårdpersonal hos sig under en tvåveckorsperiod, 2022 var siffran 15⁶.

Kompetensförsörjning

Hälsa och omsorg arbetar under 2022/2023 med att ta fram en kompetensförsörjning- och kompetensutvecklingsplan. Här ingår även att ta fram prioriterade utvecklingsområden där specialisering för undersköterskor och sjuksköterskor ingår, till exempel specialistundersköterska i välfärdsteknik, demens och rehabiliterande förhållningssätt.

Silvia-certifiering av Skogsbrynet blev klart i juni 2023 och är nu kommunens demenscentrum. Certifieringsprocessen innebär en stor utbildningssatsning inom demensvård för all personal som kommer röra sig i lokalerna, från vaktmästare till undersköterskor och enhetschefer. Satsningen har gjort Östra Göinge till en av sex skånska kommuner som kan stoltsera med Silvia-certifierat boende för äldre.

Uppföljning av externa och interna utförare

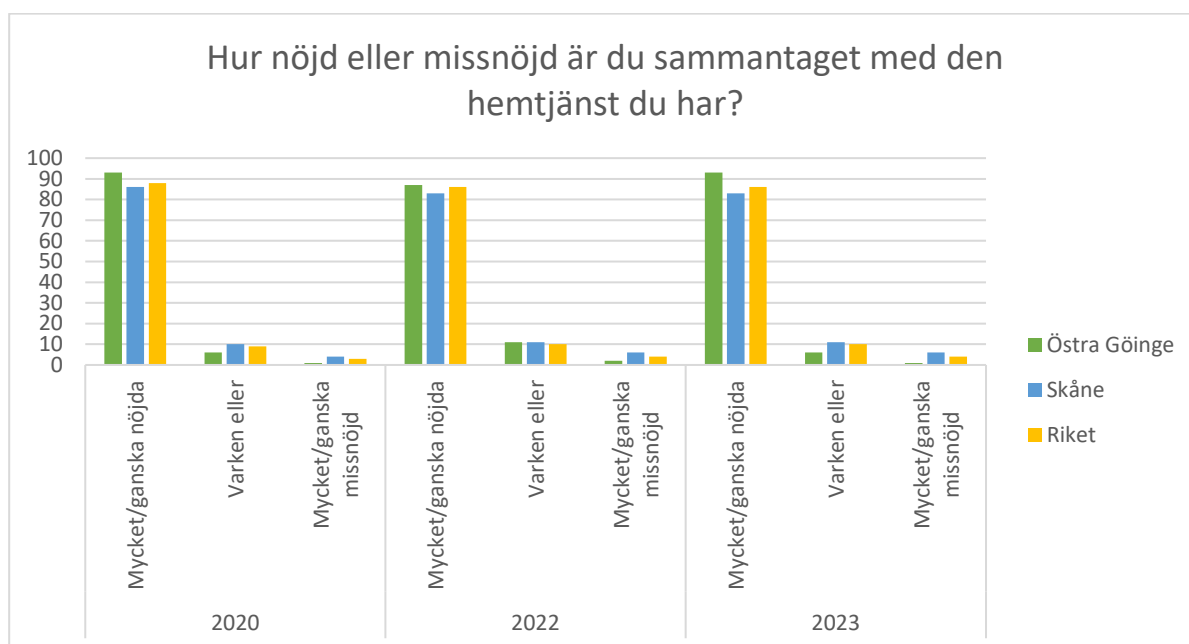
Både extern och interna utförare följs årligen upp genom verksamhetsuppföljning. MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) och SAS (socialt ansvarig samordnare) håller i verksamhetsuppföljningen och den utförs enligt strukturerad modell genom granskning och intervjuer med olika professioner på berörd enhet. Uppföljningen sammanställs av MAS och SAS i en rapport som sedan bryts ner av ansvariga chefer till en handlingsplan med tidsplan utifrån framkomna förbättringsområden.

⁶ Källa: Kommun och landstingsdatabasen, Kolada

Upplevd kvalitet

Vad tycker de äldre om äldreomsorgen är en del av undersökning öppna jämförelser som årligen utförs av Socialstyrelsen (förutom år 2021) för att mäta kvaliteten i äldreomsorgen⁷. Enkät skickas ut till kunderna i samtliga kommuner i Sverige. Svarefrekvensen i Östra Göinge är ca 56 % i särskilt boende och ca 62% i hemtjänsten i årets mätning. Östra Göinge har genom åren legat över både skånesnittet och rikssnittet i princip samtliga undersökta områden, och så ser det ut även 2023. Det finns en viss spridning på enhetsnivå.

Hemtjänst



Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

Tabellen ovan visar att nöjdheten i hemtjänsten har ökat från 87% till 93% sedan förra årets mätning. Östra Göinge har även en större sammantagen nöjdhet än Skåne och riket.

Kunderna upplever hög nöjdhet med att personalen tar hänsyn till kundens åsikter och önskemål om hur insatserna ska utföras (91%), vilket ligger över både Skåne (80%) och riket (84%). Däremot har upplevd nöjdhet att kunna påverka vilka tider personalen kommer sjunkit och ligger i år på 46% (57% 2022), vilket är lägre än både Skåne (48%) och rikssnittet (53%).

I undersökningen framkommer även att kunderna upplever att personalen i hemtjänsten i Östra Göinge har ett bra bemötande, vilket visas i tabellen nedan.

⁷ [Öppna jämförelser – Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? - Socialstyrelsen](#)

Brukar personalen bemöta sig på ett bra sätt?			
	Ja, alltid/oftast	Ibland	Sällan/Nej aldrig
Östra Göinge 2020	99	1	0
Östra Göinge 2022	96	2	2
Östra Göinge 2023	98	2	0
Skåne län 2020	95	4	1
Skåne län 2022	94	5	1
Skåne län 2023	94	5	1
Riket 2020	97	3	1
Riket 2022	96	3	1
Riket 2023	96	4	1

Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

88% av kunderna uppger att de har förtroende för personalen. De upplever även att personalen kommer på avtalad tid (88%) och är nöjda med hur personalen utför sina arbetsuppgifter (89%). Samtliga parametrar ligger över både Skåne och rikssnittet.

Enligt undersökningen så upplever åter fler kunder (jämfört med 2022) att personalen har tillräckligt med tid att kunna utföra sitt arbete. Östra Göinge ligger över både Skåne och rikssnittet.

Brukar personalen ha tillräckligt med tid för att kunna utföra sitt arbete hos dig?			
	Ja, alltid/oftast	Ibland	Sällan/Nej aldrig
Östra Göinge 2020	86	8	6
Östra Göinge 2022	82	8	10
Östra Göinge 2023	85	7	8
Skåne län 2020	78	11	11
Skåne län 2022	73	13	13
Skåne län 2023	76	12	12
Riket 2020	82	10	8
Riket 2022	79	11	9
Riket 2023	80	11	9

Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

I tabellen nedan kan vi även se att kunderna upplever trygghet att bo hemma med stöd från hemtjänsten.

Hur tryggt eller otryggt känns det att bo hemma med stöd från hemtjänsten?			
	Mycket tryggt/ganska tryggt	Varken tryggt eller otryggt	Ganska otryggt/mycket otryggt
Östra Göinge 2020	91	6	3
Östra Göinge 2022	90	7	3
Östra Göinge 2023	91	4	5
Skåne län 2020	84	11	5
Skåne län 2022	81	13	6
Skåne län 2023	82	13	6
Riket 2020	86	10	4
Riket 2022	85	11	5
Riket 2023	85	11	4

Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

Enligt undersökningen upplever 45% av kunderna att de inte besväras av ensamhet, 40% att de besväras av ensamhet då och då. Siffrorna ligger ungefär på samma nivå som Skåne och riket.

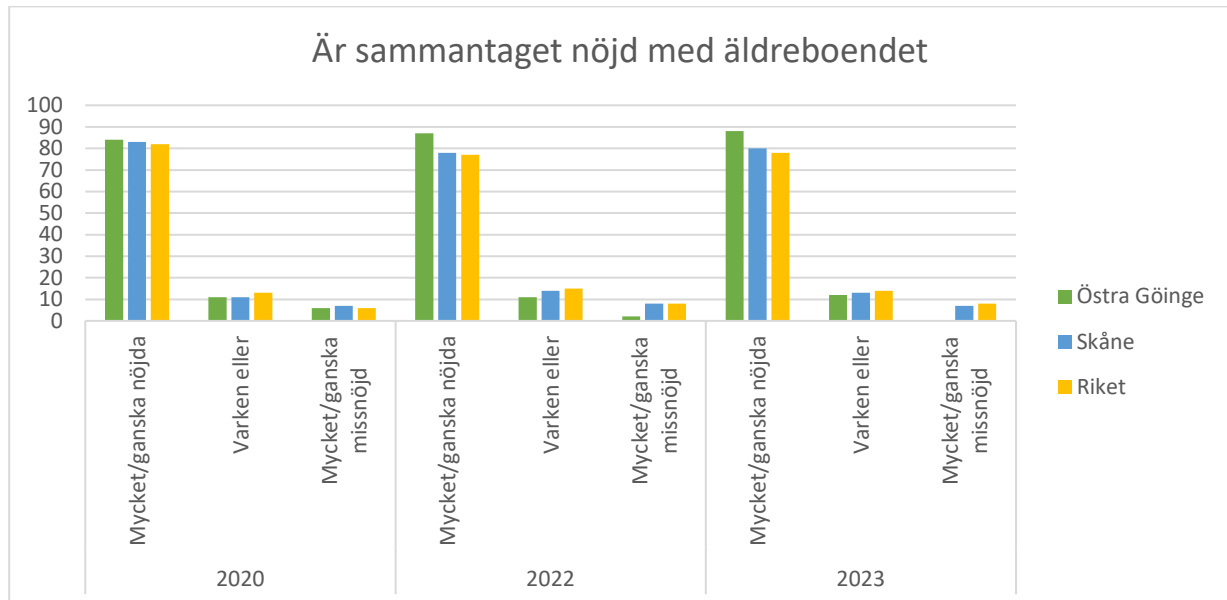
Utvecklingsområden

De områden där hemtjänsten enligt Socialstyrelsens undersökning har lägst antal positiva svar på är (andel positiva svar inom parentes):

- Kan påverka vid vilka tider man får hjälp (46%)
- Personalen brukar informera om tillfälliga förändringar (62%)
- Vet vart man vänder sig med synpunkter och klagomål (63%)
- Handläggarbeslutet är anpassat efter den äldres behov (76%)

Särskilt boende

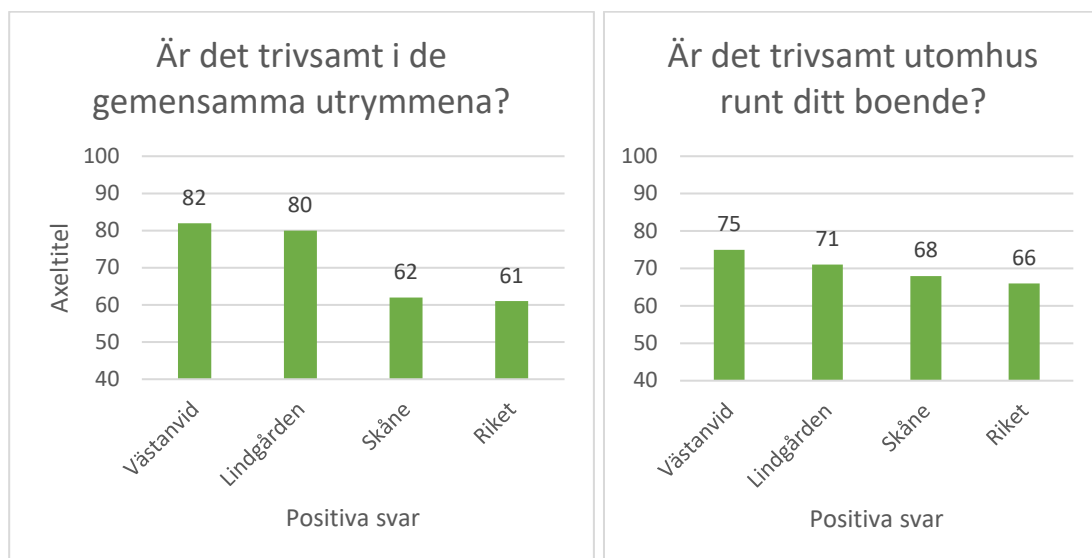
I årets mätning har vi inga resultat för Skogsbrynet då det var för få personer som svarat på enkäten. Anledningen till detta är att det var mitt i ombyggnationen och att det därför var få kunder som bodde där vid tillfället för mätningen. För att resultat ska redovisas krävs att mer än sju personer har svarat. Redovisningen innefattar därför endast Västanvid och Lindgården.



Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

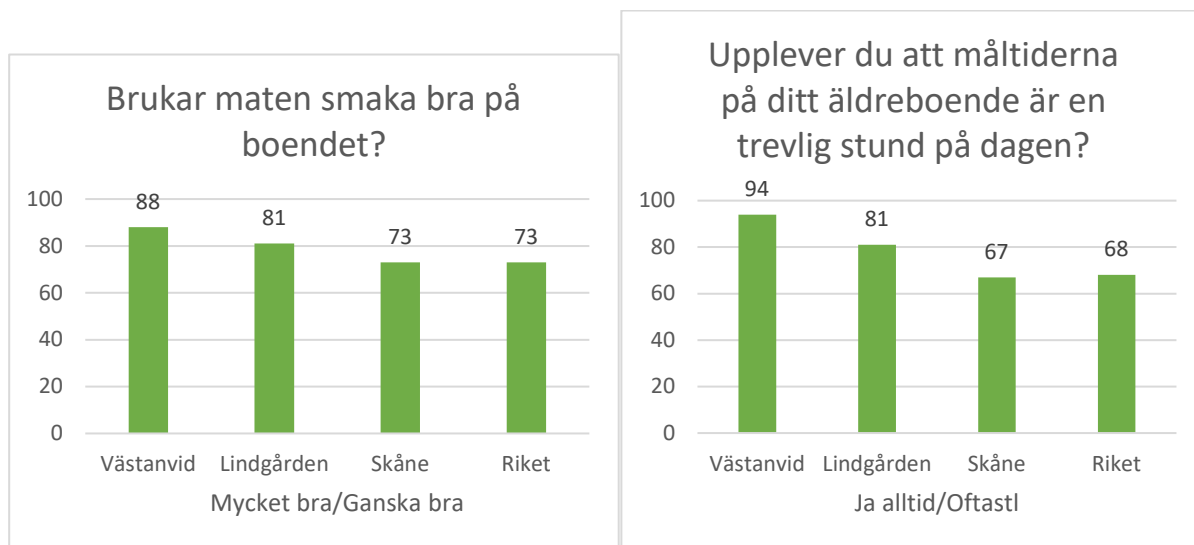
Tabellen ovan visar att nöjdheten för kunder med särskilt boende i Östra Göinge har ökat över åren. Sammantaget är 88% av kunderna ganska eller mycket nöjda i Östra Göinge (Västanvid 83% och Lindgården 92%).

Undersökningen visar även nöjdhet när det gäller miljön, både utomhusmiljön och i de gemensamma utrymmena.



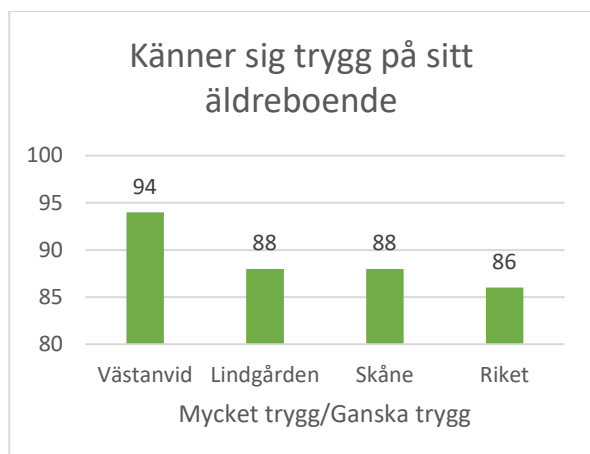
Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

Nöjdheten vad gäller om maten smakar bra på boendet och att måltiderna upplevs som en trevlig stund är högre i Östra Göinge jämfört både med Skåne och rikssnittet.



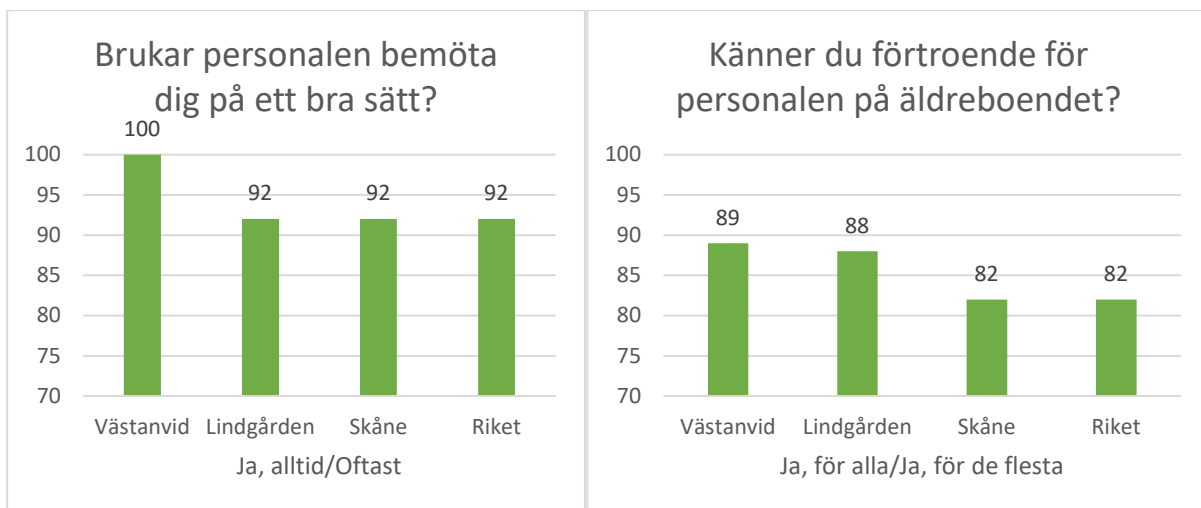
Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

Enligt undersökningen uppger 94% på Västanvid och 88 % på Lindgården att det känns tryggt att bo på det särskilda boendet, en siffra som har ökat under de senaste fyra åren.



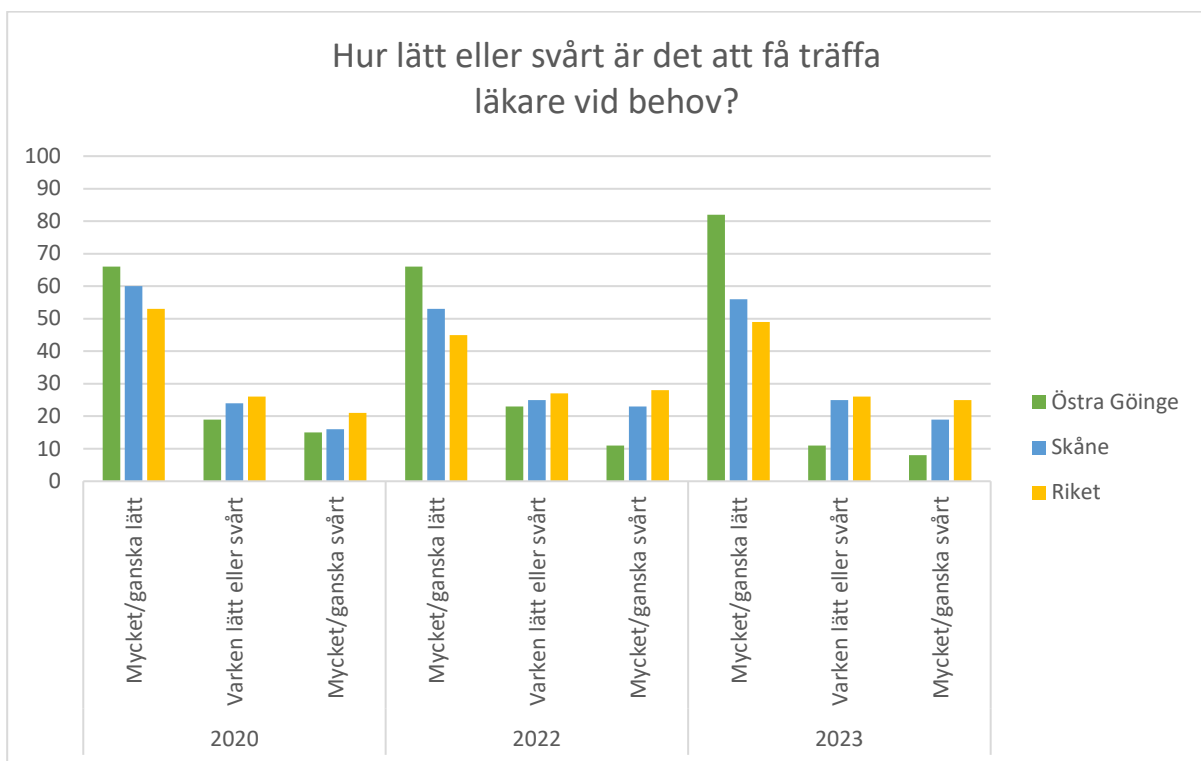
Däremot ser vi en försämring gällande hur kunden upplever att personalen har tillräckligt med tid för att kunna utföra sitt arbete hos dem. 2022 uppgav 86% att de upplevde att personalen hade tillräckligt med tid, 2023 är siffran 78% (Skåne och riket 71%). Utifrån att nöjdheten har minskat behövs en analys göras utifrån hur personalens tid fördelas mellan olika aktiviteter.

Kunderna i Östra Göinge upplever även att personalen har ett bra bemötande och har förtroende för personalen vilket redovisas i tabellen nedan.



Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

Tidigare år har resultatet visat att kunderna upplevt att det varit svårt att få träffa läkare vid behov. Trenden har vänt och årets resultat är att 82% av kunderna i Östra Göinge upplever att det är mycket lätt eller ganska lätt att få träffa läkare vid behov. På Västanvid är andelen positiva svar hela 92%.



Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser - vad tycker de äldre om äldreomsorgen. Resultat 2023.

Utvecklingsområden

De områden där särskilda boendena enligt Socialstyrelsens undersökning har lägst antal positiva svar är (andel positiva svar inom parentes):

- Aktiviteterna som erbjuds på boendet (21%)
- Veta vart man vänder sig med synpunkter och klagomål (45%)
- Brukar personalen meddela dig i förväg om tillfälliga förändringar? (47%)
- Påverkansmöjlighet till vilka tider kunden kan få sin hjälp (54%)

Förvaltningen rekommenderar

- Fortsätta arbeta för att utveckla det systematiska förebyggande arbetet
- Utarbeta en plan för arbete med ”God och nära vård”
- Färdigställa arbetet med kompetensförsörjningsanalys och kompetensförsörjningsplan
- Dialog mellan politiken och förvaltningen kring innehåll i efterfrågade utbildningar